

מסורת הש"ס

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

לח.

עין משפט
נר מצוה

פד א"מ מ"ז מ"ח מ"ט
לולב י פתח עין מד
טושי"ש א"מ מ"י מ"ב
מ"ג
פד ב ב ג ד ה ו
מטה הלכה יד
טושי"ש א"מ מ"י מ"ב מ"ג
מ"ד
פד ד מ"י מ"ז מ"ח
נכנס לולב עו פתח
עין מ:

רבינו חננאל

פתני מי שבא בדרך
ואין בידו לולב, שביכנס
לביטו נוטלו על שלחנו
כ"ו. אלא מפסיק סעודתו
ונטול. איני והתן שכבת
בפירוש ראשון לא יכנס
לאכול סעודתו לפניה
עד שיחלש. וקמי' אם
התחילו אין מפסיקין.
ושני' אי אכא שהות
ביום כדי לאכול ולפטר
סעודתו ואחר כך תפלה,
אין מפסיקין. ואם אין
שהות ביום מפסיקין. ומתני'
ברליכא שהות ביום. ואתא
רבא ושני' שניא אחרינא,
ואמר לא שני לן בין
מצוה דאורייתא למצוה
דרבנן. הלא בהדיא ענינא
מפסיקין לקרית שמע
ואין מפסיקין לתפלה.
הלכך לולב דאדאורייתא
מפסיקין. תפלה דרבנן לא
מפסיקין. אלא מתני' היא
גופא קשיא. קמי' שביכנס
לביטו נוטלו על שלחנו,
אלא מפסיקין. ודור' תני
לא נטל שחרית יטול
בין הערבים. אלא לא
מפסיקין בשחרית. ומשני
רב אשי לאשוי' לולב
לתפלה. ואמר לחתילה
איבעי ליה לאפסקי. ואי
לא מפסיקין. ודור' תני
היום. אי הכי שריא הכא
קמי' יטול על שלחנו
אלא מפסיקין. והתם קמי'
אם התחילו אין מפסיקין
לכתילה. [ואלא לעולם
כדאמרין. לא דאכא
שהות ביום אין מפסיקין
ואי ליכא שהות ביום
מפסיקין. ומתני' גמי' הכי
קמי' אין שהות ביום יטול
על שלחנו. אלא מפסיקין.
ואם יש שהות ביום אכל
מפסיקין. שאם לא נטל
שחרית יטול בין הערבים
שכל היום כשר ללולב.
(משני) [ולשוין] הא
דלולב דאורייתא ותפלה
מדרבנן. לא מצית אסרה.
מדרבנן מי שבא בדרך
אלא מתני' בשאר הימים
דמדרבנן היא. דאי ס"ד
ביום טוב ראשון שהוא מן
התורה. כדכתיב ולקחתם
לכם ביום הראשון ג' מי
שרי לטניי' באורא. אלא
ש"מ (דמדרבנן) בשאר
הימים (יגורו) [בשאר]
הימים דמדרבנן יגורו.
מתני' מי שהיה עבר או
אשה או קטן מקרין אותו
וענה אחריה מה ששן
אומרים בו. אמר רבא

מאי קושיא ד"מא הא דאורייתא והא דרבנן. תימה והרי קידוש
היום דאורייתא כדאמר' פ' מי שמתו (נדרות דף כ: ושם) נשים
חיובות בקידוש היום דבר תורה והא דמשמע דברים נזיר (דף ג:) שהוא
מדרבנן איין הוא מדרבנן דדריש לאסור על הין מלוא כיון הרשות
וקאמרין מאי היא קידושא ואנדלמא

מושבע ועומד הוא ומשני קידוש עצמו
דאורייתא ואפי' א"ר יוסי דריש ערבי
פסחים (דף ק. וס) דאין מפסיקין
ופסקין תסס הלכה כר' יוסי דריש
וכר' יהודה דערב פסח וי"ל דשאי
קידוש היום סיכול לקדש ביום כגליה
ולילא למיחש לפשיעות' כולי האי ועוד
לפי ששקס כסעודת שבת לא חיישין
כולי האי שמתא יתעצל בקידוש היום:
י"ם טוב שני דרבנן. ואכתי הוה מלי
לשני' דלדי' ודרי' איכא שהות
אלא משום דכולי יומא זימניה הוא
חיישין טפי דלמא אחי למיפשע
כדאמרין פ"ק דשבת (דף י.) דנמנה
כיון דקביעא ליה זימנא מירמח ולא
אחי למיפשע ערביה כיון דכולי לילא
זימנא לא מרמח ואחי למיפשע ואין
לומר משום דהתם לילא זמן שניה
וחיישין טפי דא"כ ההוא טעמא ה"ל
למימר תסס וי"ל דתפלה דריש שהות
ומתעצל בה טפי מנטיילא לולב דמי
אגביה נפק ביה: **מדרבנן** מי
שבא בדרך. תימה כדק' פ' תפלה
השחר (נדרות דף ג.) ושם (אמר') השכים
ללכת לדרך מציאין לו שופר ותוקע
[לולב ומנענע] והיו ביום טוב וי"ל
דאיכא דליכא למיטעו' לא חייש ומימר
כדק' נחמן החמוס למקום שגא חסס
ועוד דהתם קמי' השכים ללכת לדרך
שמצינו הולך לקראת חסס ונוטל לולב
קודם שילא אכל הכא קמי' מי שגא
בדרך וכשיכנס בביתו נוטל לולב
משמע שממקום רחוק נא לביתו:
ב"י שריא עבר ואשה. משמע כל
דאשה פטורה מהלל דסוכות וכן
דעלמא דעלמא משום דמלוא שזמן
גרמא היא אע"ג דכחלל דלילי פסחים
משמע דפרק ערבי פסחים (דף קח.)
דחיישי' ד' כוסות אלא כדי לומר עליהם הלל
ואגדה שאין הלל דפסק דעל הנס נא

ואף הן היו נכחות הנס אכל כלל לא על הנס אמור: **ותנא** לו מאירה.
שלא למד ואם למד תנא לו מאירה שמבזה את קונו לעשות שולחן כאלה
כן פ' בקינ' ועל אשמו וכניו מברכין לו בגמרא היה לו לפרש כן דמתני'
מיירי בלא למד שמקריין אותו ועונה אחריה מה שהן אומרים ומשום
דמזהב צמה שאלו מברכין לו דלא בני חיובא יניחו המקריין אותו קליט
ליה דהא בגדול מקרא חף על פי שאין עונין אחריו אלא הללויה דנפיק
בשמיעה למודיה ומבא לו מאירה דעבד ואשה גמי' לא מוחיבי' כהלל
דמלוא עשה שהזמן גרמא הוא: **באמת** אטרו בן מברך **אביו**.
אין זה מענין משמתינו ולא מיימי ליה אלא אגב גררא דתנא לו מאירה
דהכא לא איירי במקרא אותו דפ' מי שמתו (נדרות דף כ: ושם) רואה לדקדק
מכאן דנשים חייבות בדרכת המזון דאורייתא מדמילאיה אחרים ידי
חובתן ופרקי' קטן איכא"ל למימר דאורייתא אלא הכ"ע דאכל שיעורא
דרבנן ומפיק דרבנן ובסופתא קמי' גבי דרכת המזון דאין אשה ועבד
וקטן מציאין את הרכים ידי חובתן ואיכא לאוקומי כשאלל שיעורא
דאורייתא ואין יכול לדקדק מכאן דדרכת המזון דאורייתא דלמלא לא
הי דאורייתא כיון דאין מלטרפות לזיומן דכחן פרק שלשה שאלל טפי
(שם דף מה.) אין מולאות אע"פ שהאיש מוציאן שאין איש דחשיב טפי
א' גמי' משום דרכים וילא כהו מלמא דהרי מגילה דנשים חייבות בה
ופירש בה"ג דאין נשים מולאות את הרכים ידי חובתן כגמילה:
הלכתא

שירי מלוא. מלוא שהיא שירים שאינה עיקר לעכב כפרה אע"פ
חשובה היא לעכב את הפורענות: **שהרי תנופה שירי מלוא היא**.
ואינה מעכבת דמתני' דתורה כהנים ומימינן לה בגמרא דיומא
(דף ה.) לתנופה לכפר וי' תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא

שירי מצוה מעכבין את הפורענות שהרי
תנופה שירי מצוה היא ועוצרת רוחות וטללים
רעים ואמר רבא וכן בלולב רב אחא בר
יעקב ממוני ליה ומייתי ליה אמר ר' דין גירא
בעיניה דסמנא ולא מלמא היא משום דאחי
לאיגרוי ביה: **מתני'** מי שבא בדרך
ולא היה בידו לולב ליטול לכשיכנס לביתו
יטול על שלחנו לא נטל שחרית יטול בין
הערבים שכל היום כשר ללולב: **גמ'**
אמרת נוטלו על שלחנו למימרא דמפסיק
ורמינהי **י"א** התחילו אין מפסיקין אמר רב
ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא
שהות ביום **אמר** רבא מאי קושיא דילמא הא
דאורייתא הא דרבנן אלא אמר רבא אי קשיא
הא קשיא לכשיכנס לביתו נוטלו על שלחנו
אלא דמפסיק והדר תני לא נטל שחרית
יטול בין הערבים אלא לא מפסיק אמר רב
ספרא ל"ק הא דאיכא שהות ביום הא דליכא
שהות ביום **א"ר** זירא **מאי** קושיא דילמא
מצוה לאפסקי ואי לא פסקי יטול בין
הערבים שכל היום כשר ללולב אלא אמר ר'
זירא לעולם כדאמרין מעיקרא ודקשיא לך
הא דאורייתא הא דרבנן הכא ביום טוב שני
דרבנן עסקין דיקא נמי מדרבנן מי שבא
בדרך ואין בידו לולב דאי ס"ד ביו"ט ראשון
מי שרי: **מתני'** מי שהיה עבד או אשה או
קטן מקריין אותו עונה אחריה מה שהן אומרים
ותבא לו מאירה אם היה גדול מקרא אותו
עונה אחריה הללויה **י"מ** קודם שנהגו לכפול
יכפול לפשוט יפשוט **לברך** **יברך** **יכל**
כמנהג המדינה: **גמ'** ת"ר **י"ב** אמר ר' זירא
מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת
לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מאירה
לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא
הלכתא

מוציא את המחובר מדי חובתו הלכך עונה אחריו כל מה שהוא
אומר: **ופבא** לו מאירה. שלא למד ואם למד תנא לו מאירה שמבזה
את קונו לעשות שולחן כאלה: **עונה** אחריו הללויה. על כל דבר
שהוא אומר ויבי' קמי' לה בגמרא כוטה (דף ז:) כיצד אמרו ישראל
שירה בים כגדול המקרא אם ההלל והם עונין אחריו הללויה משה
אמר אשירה לה' והם אומרים אשירה לה' משה אמר כי גאה גאה והם
אומרים אשירה לה' אלמא דעל כל דבר דדבר קאמר דעונין הללויה:
לכפול. כל פסוק ופסוק ונהגו כן מפני שיש פרשה שכולה כפולה
הדו תפלה וסוף יאמר נא שלשה פעמים קראתי יה עוני במרחצתי יה
ה' ל' יה' ל' טוב לחסות טוב לחסות סבבני דחיה דחיה יייה
לי לישועה קול רנה וישועה יימן ה' יימן ה' לא אמות ולמות לא
תגני פתחו לי שערי זה השער וגו' אכל מאורח ולמטה אינו
(וכופל) והיו דלמדין לקמן (דף טז.) מוסף לכפול מאורח ולמטה:
גמ' **באמת** אמרו. כל באמת הלכה היא ואין חולק בדבר: **בן**
מברך לאביו. דרכות המזון משהגיע לחינוך דחייב מדרבנן ובמסכת
נדרות פרק מי שמתו (דף כ:) מוקים לה כגון שלא אכל אביו
אלא כית או כנייה דהי שיעורא דרבנן דמדאורייתא לא מוחיבי
עד דשבע דכתיב ואכלת ושבעת וזכרת הלכך אחי מדרבנן ומפיק
מדרבנן: **שאשתו ובניו מברכין** לו. דודאי מחמת שלא למד לה:
הלכתא

(א) וקידושין ג' סא.
(ב) ומגילה כ' ג' סא.
(ג) (נפסחים ק"ט).
(ד) נדרות כ' ג' ו' (נ"ל)
(ה) (נדרות כ' ג' ו' (נ"ל)
(ו) ג' ד"ה ואינו יכול
לקדש מלאך דאין חייבות
בזה"כ דאורייתא אלא כיון
חייבות דאורייתא אלא כיון
דאין מלטרפות.

גליון הש"ס

נב' אב' רבא בא'
קושיא כעין זה ימות דף
קח ע"כ:

מוסף רש"י

שהרי תנופה שירי
מצוה היא. דלא מעכבת
כפרה ולא עיקר מלוא היא.
מלמדין כפרה שרי מלוא
(מנחות ג' ג' סא) שם
לתנופה שירי מלוא מעלה
עליו המכות כאלו לא
כפרה נעניו שאין בו כח
לנפק מעליו עול מלוא: **ולא מלמא היא**.
אין נכון לומר כן: **לאגרוי**. שיתגרה
בו שכן שהוא יצר הרע וישיאנו לתעות
מעל קונו וימסור עצמו על הדבר:
מתני' **יטול על שלחנו**. אם שגח ולא
נטל קודם אכילה נריך להפסיק
סעודתו ויטול לולב: **גמ'** **אם התחילו**
אין מפסיקין. גבי תפלה המנחה
תנן לה בגמרא שבת לא ישכ' אדם
לפני הספר ולא יכנס לאכול
ולא לדון ואם התחילו קודם המנחה
ומשכה סעודתו והניח זמן המנחה
אין מפסיקין אין נריכין להפסיק
סעודתו להחפול: **הא דאיכא שהות**
ביום. התם נדאיכא שהות להחפול
אחר שיגמרו סעודתם ומתני' דהכא
דליכא שהות שמתוך סעודתו עד
שתחשך: **ומאי קושיא**. דתפלה אלוכל
דאיטריך רב ספרא לשני' עלה דלמא
תרוייהו נדאיכא שהות וגבי לולב
מפסיקין דמדאורייתא היא אכל תפלה
דרבנן: **אלא אי קשיא**. דאיטריך רב
ספרא לשני' היא גופא קשיא דלולב
אלולב רישא דקמי' מפסיק וסיפא
משמע ימתין אם יראה שרי י' לו
שהות כל היום: **דלמא מלוא לאפסקי**.
שמתא ישכח ויפשע: **אלא אמר ר' זירא**
לעולם. כי איטריך רב ספרא לשני'
משום קושיא קיימא דאיטריך:
מתני' **מקריין אותו**. כן היו נוהגין
אחד קורא את ההלל ומוליא
את הרכים ואם היה עבד או אשה
או קטן הואיל ואין מחויב בדבר אין

